מארכל העולה ליבום עולה לחליצה וכל

שאין עולה ליבום אינו עולה לחליצה אלא

אמר רבא הכי קאמר יהכונם יבמתו ונמצאת

מעוברת הרי זו לא תנשא צרתה שמא יהא

ולד בן קיימא וביאת מעוברת לא שמה

ביאה וחליצת מעוברת לא שמה חליצה

והולד אינו פומר עד שיצא לאויר העולם

תניא כוותיה דרבא הכונם יבמתו ונמצאת

מעוברת הרי זו לא תנשא צרתה שמא יהא

ולד בן קיימא ואין ביאה וחליצה פוטרת אלא ולד פוטר והולד אין פוטרה עד שיצא

לאויר העולם מעמא דשמא יהא ולד בן

קיימא הוא הא לא הוי ולד בן קיימא מיפטר

צרתה לימא תיהוי תיובתא דר"ל אמר לד

ר"ל הכי קתני הכונם יבמתו ונמצאת

מעוברת הרי זו לא תנשא צרתה שמא לא

יהא הולד בן קיימא וחליצת מעוברת לא

שמה חליצה וביאת מעוברת לא שמה

ביאה וא"ת הלך אחר רוב נשים ורוב נשים ולד מעליא ילדן ולד, אין פוטר עד שיצא

לאויר העולם א"ר אלעזר אפשר איתא להא

דריש לקיש ולא תנן לה במתניתין נפק דק

ואשכח דתנן סהאשה שהלך בעלה וצרתה למדינת הים ובאו ואמרו לה מת בעלך הרי

זו לא תנשא ולא תתייבם עד שתדע שמא

מעוברת היא צרתה בשלמא יבומי לא שמא

יהא ולד בן קיימא ויפגע באיסור אשת אח

דאורייתא אלא לא תחלוץ אמאי בשלמא

תחלוץ בתוך מ' ותנשא בתוך מ' לא היינו

ספק אלא תחלוץ בתוך תשעה ותנשא לאחר

תשעה ולטעמיך תחלוץ ותנשא לאחר מ'

אלא בר מינה דההיא יידאביי בר ייאבא ורב

חיננא בר סאביי דאמרי תרוייהו ישמא יהא

ולד בן קיימא ונמצא אתה מצריכה כרוז

לכהונה ולצרכה דלמא איכא איניש דהוי

בחליצה ולא הוי בהכרזה ואתי למימר

קשרי חלוצה לכהן א"ל אביי מידי לא תחלוץ

ולא תתייבם קתני לא תנשא ולא תתייבם

קתני בלא חליצה אבל אי חליץ לה הכי נמי

דשריא תניא כוותיה דריש לקיש יהחולץ

למעוברת והפילה צריכה חליצה מן האחין

שאמר רבא שהלכתא כוותיה דר"ל בהני תלת

חדא הא דאמרן אידך דתנן שיהמחלק נכסיו

על פיו ריבה לאחר ומיעט לאחר והשוה להם

את הבכור דבריו קיימין ואם אמר משום

ירושה לא אמר כלום כתב בין בתחלה בין

בסוף בין באמצע משום מתנה דבריו קיימין

ה א מיי׳ פ״א מהלכות יצום הלכה ינו: כא סמג עשיו ג טוש"ע לה"ע סימן קסד סעיף ג: ג מיי שם הלכה כ טוש"ע שם סעיף ב: מיי מייו מהלכום נחלות הלכה ה סמג עשין נו טוש"ע ח"מ סימן רפא סעיף ו:

תוספות ישנים

א) ועוד דהו"ל לאמויי בהדים הם דתנן לקמן (מא.) לה תחלון עד (מא.) לא תחלון עד שיעברו עליה ג' חדשים ולפרוך לר' יוחגן תחלון בתוך שלשה ותנשא לאחר שלשה. ונהי נמי דלקמן לאמוי ועוד מאי האמר לאמויי ועוד מאי האמר המפריי ועוד מאי קאמר ולטעמיך מחלון לאחר ג' ותנשא וכו' רייי להנשת לחחר ג' הת שמת לרתה מעוברת מולד בן קיימא ואין החלילה כלום ומשום ולד לא מפטר דולד אינו פוטר עד שינא לאויר : סעולם

תום' חד מקמאי

תנן האשה שהלך בעלה , למ״ה וראו ואמרו לה מח . תתיבם עד שתדע שמא מעוברת היא מעברא וקא פגע באיסור אשת אח דאורייתא אלא לא תנשא אמאי בשלמא חליצה בתוך ט' חדשים ונשואין בתוך ט' חדשים לא דהיינו ספיקא שמא יהיה הולד של קיימא ולד אינו פוטר עד שיצא לאויר ותנשא לאחר ט׳ ואסיקנן .. שמא יהיה ולד של קיימא לכהונה. ולפום האי טעמא אם היתה גרושה שפסולה אם היונה גודשה שפסולה לכהונה תחלץ ותנשא לאחר ט' חדשים ודוקא לכתחלה הוא דחיישינו החולץ ליבמתו ונמצאת מעוברת וילדה בזמן שהולד של קיימא מותר בקרובותיה . והיא מותרת בקרוביו ולא פסלה מן הכהונה אמר רבא הלכתא כותיה דר"ל בהני תלת ואיכא נמי ונתן לפני אידיהם ר״י אמר אסור ר"ל אמר מותר ותניא כותיה דר"ל אלא באסור [לא] קמיירי אבל

בקונטרס ועוד דאי אפשר כלל לדקדק מדאינה חוללת חוך ג' לינשא אחר ג' דחלילת מעוברת לא שמה חלילה דהא

ודאי מוך ג' מודה ר' יוחנן דאין חוללת כדתנן היבמה לא תחלוך עד שיהיו לה ג' חדשים וטעמא משום

דאינה עולה לייבוס דאפי׳ יבא אליהו ויאמר דלא מיעברא לאו בת ייבום היא ולכך אינה עולה לחליצה אבל בתוך ט' בת ייבוס היא אם יבא אליהו ויאמר דלא מיעברא או אפילו הפילה לכך דייק שפיר אלא ה"ג מחלוך בתוך ט' ותנשה לחחר ט': ותנשא לאחר ש'. תימה דלה מסיק אדעתיה האי ולטעמיך דפריך: ונמצא אתה מצריכה כרוז לכהונה. ודוקא בשאר נשים דלאו גרושות איירי וכן מוקי לה בהדיא בפרק בתרא (לקמן קיט: ושם) והא דפריך לקמן (דף מא:) גבי והיבמה לא תחלוך עד שיהא לה ג' חדשים ומפרש בגמרא מעיקרא טעמא שמא יהא ולד של קיימא ונמלא מצריכה כרוז לכהונה תינח אלמנה גרושה מאי איכא למימר אר"י משום דהתם בא להשמיענו דין כל הנשים שנופלות לייבום ואם היה דין אחר לגרושה ה"ל לפרושי אבל הכא דאיירי אם אירע בו מעשה באשה שהלד בעלה ולרתה למדינת הים איירי שפיר דוקה בשהר נשים דלחו גרושות ועדיפה מינה בפרק בתרה דמוקי ההיא דהאשה שלום דוקא בגרושה דפריך מינה אההיא דמיימי הכא: הלכתא בר"ד בחני תדת. הא דפליגי בפרק ב' דחולין (דף כט: ושם) גבי ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף לא חשיב הכא אע"ג דקבירא ליה כוותיה בפ' ב' דובחים (דף ל. ושם) היינו משום דר"ל משמיה דלוי סבא אמרה ותימה דלא חשיב הא דפ"ק דמסכת ע"ו (דף ו: ושם) דתניא כותיה דר"ל דנשה ונתן מותר כיון דחשיב הכא מידי דתניא כוותיה ואור"י דמ"מ התם הלכתא כר' יוחנן דהתם גבי הא דתנן וחכ"א לפניהם אסור לאחריהם מותר פריך חכמים היינו ת"ק ומשני נשה ונתן היכה בינייהו ובפרק קמא דסנהדרין (דף טו: ושם) גבי זחב וחרי דתניח כוותיה דר"ל התם פליגי אליבא דר"א ולא סבירא להו כוומיהט: משום ירושה לא אמר כלום. טעמה ש מפרץ התס במתניתין לפי שהתנה על מה שכתוב בתורה ורבי יוחנן בן ברוקא פליג בפרק יש נוחלין (ב"ב קל.) ואמר דאם אמר על מי שראוי ליורשו דבריו קיימים וטעמה מפרש התם משום דכתיב והיה ביום הנחילו את בניו התורה נתנה רשות לאב להנחיל לכל מי

ואמר שירצה והא דכתיב לא יוכל לבכר היינו דוקא חלק בכורה אבל חלק פשיטות יכול ורבנן ביום הנחילו את שירלה והא דכתיב לא יוכל לבכר היינו בניו מוקמי לדרשה החריתי ולה יוכל לבכר הילטריך משום דהורע כחו שאין נוטל בראוי כבמוחזק וס"ד דהורע כחו נמי בהא א"נ אילטריך דס"ד כיון דשנואה שנואה בנישואיה דיכול לבכר:

ואמר

מ) נפעל ב. ושיק, ט לקמן דכל העולה לייצום כו'. דביאתה פוטרתה: עולה לחלילה. דכתיב בשלבא בתוך ג' חדשים בו'. אין גירסא זו נכונה כדפירש (דברים כה) אם לא יחפוץ האיש לקחת יבמתו (א) וחללה וכו': שמא יהא הולד של קיימא וביאת מעוברת. בולד של קיימא לדברי הכל לא שמה ביאה דטעמא דרבי יוחנן משום שמא יבא אליהו ויאמר

נפל הואי והכא ליכא למימר הכי

והולד אין פוטר עד שיצא לאויר העולם: הא לא יהא ולד של היימא. דלמפרע בת יבום היא הוה מיפטרא לרתה ואין לריך לחזור ולבעול לאחר שהפילה: אמר לך ר"ל הכי קתני. כלומר לא קתני שמא יהא אלא שמא לא יהא. והאי דקתני סיפא ולד אינו פוטר כו׳ דמשמע דבשל קיימא מיירי הכי קאמר וא"ת הלך אחר רוב נשים ורוב נשים ולד מעליא ילדן ונהי דביאתה לא פטרה מיהו פטורה משום הולד הולד אין פוטר עד שינא לאויר העולם: שהלך בעלה. ואין לו בנים: לא סנשא. קס"ד אפילו ע"י חלינה קאמר דלא תנשא לשוק לעולם: היא לרתה. אותה לרתה שהלכה עמו. אבל אי שמעה עליה שאינה מעוברת תתייבם ולא חיישינן שמא נשא בעלה אחרת במדינת הים ולהכי תנן היא לרתה והכי מפרש בפ׳ החשהי: חלח לה מחלוץ. ותנשה לשוק: המהי. אי חלינת מעוברת שמה חלינה תחלוד ממה נפשך דבין לרתה מעוברת ובין אינה מעוברת הרי חלילה פוטרתה: בשלמה מחלון במוך ג' ומנשה במוך ג'. שמת: לא. אפשר דהיינו ספק דבן ט׳ לראשון או בן ז׳ לאחרון דאפילו נשאת ב' ימים (כ) בתוך ג' חדשים וילדה בסוף ט' לבעל הראשון אכתי איכא למימר שמא בן ז' לאחרון הוא ואע"פ שאין אלא ו' חדשים וב' ימים דקי"ל (ר"ה דף יא.) יולדת לו' יולדת למקוטעין ואע"ג דהיא לאו ודאי מעוברת דהא מדקתני שמא מעוברת לרתה מכלל דאחר זמן מרובה שהלך בעלה למדינת הים קמיירי לא פלוג רבנן בנשים אלא כולן לריכות להמתין: א) אלא מחלוץ בחוך ג' וחנשא לאחר כו'. וקשה לי היכי מלי לאותובי הכי נהי נמי דחלילת מעוברת שמה חלילה הני מילי בנפל אבל הכא הא איכא למיחש שמא לרתה מעוברת בולד בן קיימא ואין ביאה וחלינה פוטרת בה לדברי הכל אלא ולד והולד אין פוטר עד שילא לאויר העולם. ונראה בעיני דה"ג בשלמא תחלוץ בתוך ט' ותנשא בתוך ט׳ לא דהיינו ספק שמא יהא ולד לרתה בן קיימא ואין ביאה וחלינה פוטרת אלא ולד והולד אין פוטר עד שיצא לאויר העולם ול"ג אי בן ט׳ לראשון ופירושו היה בספרים משובשים. אלא תחלוך בתוך ט' ותנשא לאחר ט' ממה נפשך אי מיעברא לרתה והפילה או לאו מעוברת הואי הרי חללה זו

ואי ולד של קיימא הוה הרי יצא לאויר העולם אלא לאו משום שמא מעוברת לרתה היתה בשעת חלילה ואין הולד של קיימא וההיא חלינה לא פטרה כר"ל הואיל ואחת מהן מעוברת לא שייכא חלינה ההיא שעתא דאמרינן עיין עליו: ולטעמיך. אי טעמא דלא תחלוך משום ספק מעוברת לרתה בשעת חלילה היא תחלון לאחר ט' דהשתא

ודאי לאו מעוברת היא ותנשא ומ"ע קתני עד שתדע ואפי׳ לסוף כמה שנים: **אלא בר מינה דההיא**. כלומר מההיא לא תידוק סייעתא לר"ל דהא דקתני לא תחלוץ בתוך ט' ותנשא לאחר ט' התם טעמא לאו משום ספק יבמה לשוק הוא אלא כדאביי בר אבין כו': שמא יהא ולד. לרחה: בן קיימא. ונמצא חליצתה שלא לצורך וכשרה לכהונה ומי שראה בחליצה מחזיקה כפסולה לכהונה ואתה צריך להכריז דעו שזו לא פסלתה חלינתה: [א"ל] אביי מידי לא סחלוץ ולא ססייבם קסני. דתידוק מינה סייעתא לר"ל: לא סנשא קסני. דלא תנשא לשוק בלא חליצה לסמוך ולומר צרתי ילדה לבעלי אע"פ שרוב נשים יולדות אבל אי חלצה אפי׳ בתוך ט׳ ה"נ דמשתריא לאחר ט׳ דביאת מעוברת וחלילתה שמה ביאה וחלילה: על פיו. אחרי דברי פיו ולא בסתם ירושה בשתיקה: ריבה לאחד ומיעע לאחד או שהשוה **נו את הבכור דבריו קיימים.** דלכולן נתן בחייו ואין כאן ירושה ליטול בכורה ולא הפשוטים ליטול בשוה אלא מה שריבה ריבה ומה שמיעט מיעט: ואם אמר משום ירושה. פלוני יירש שדה פלונית ופלוני שדה פלונית: לא אמר כלום. שהתנה על מה שכתוב בתורה ותנאו בטל הואיל ולא חילק לפשוטים בשוה ולבכור פי שנים: בתחלה. תנתן שדה פלונית לפלוני וירשנה: באמצע. ירשה ותנתן לו וירשה: בחוף. ירשה ותנתן לו:

ה) [כפיכוב לכן, ט כון תן קיט., ג) [לקמן קיט:], ד) נ"ל אבין, ה) נ"ל אבין, ו) [לקמן מא:], ו) ב"ב קכט: חולין עו., מ) [עי' תוס' שבת ע: סוף ד"ה קכט. מוכץ עוג, מז [ער מוס׳ שבת ע: סוף ד״ה נודע לון, ט) ב״ב קכו:, י) [לקמן קיט.], ל) [וע"ע מוס' ב"מ מח. ד"ה נחנה וכו' ותוס' ע"ו עא. ובכורות יג: ד״ה רב אשיז.

הגהות הב"ח

(ל) רש"י ל"ה עולה לחלילה וכו' לקחת יבמתו ועלתה וגו' הא חפץ מייבם הס"ל: (צ) ד"ה לח לפשר וכו׳ ב׳ ימים בסוף מלשים: (ג) תום' ד' משום וכו' טעמא דמתני' מפרונו החם לחי

מוסף רש"י

י דכל העולה ליבום. לויקת יכוס עולה לחליצה. לויקת חלינה (לעיל ג.). וכל שאינה עולה. לבית דין, ליבום. שאינה זקוקה להתייבס (לקמן מד.) אינה עולה. השערה לפני הוקנים לחליצה (לקמן מא:). האשה שהלך בעלה תתייבם. שמא ילדה נרתה אתה מצריכה כרוז לכהונה. להכריז שלא היתה חלונה ומותרת לכהונה ולקחו קימ:). המחלק נכסיו על פיו. דלוואת שכיב מרע אינה לריכה קנין ולא שטר ולא משיכה אלא בדבור פיו בעלמא וכגון שמלוה מחמת מיתה (רשב"ם ב"ב קבו:). ריבה לאחד. נתן לו במתנה כפליים או שהשוה להן הנכור נלשון מתנה (שם). דבריו קיימין. שיש כח נאדם ליחו חחונו בחחנה לכל חי מה שכתוב בתורה, שהרי לא נשאר לו אחר מיתתו כלום להוריש לבניו בתורת ירושה שיטלו הפשוטים בשוה והבכור פי שנים נשם). ואם אמר משום ירושה. אם רינה לאחד ומיעט לאחד בלשון ירושה, שאמר פלוני בני יירש אותו שהה במת כור ופלוני בני יירש שדה לתך ועל בנו יירש שדה לתך ועל בנו בכורו אמר פלוני בני יירש שדה פלוני ופלוני בני יירש שדה פלוני, הגדול כשל חברו, לא אמר כלום. דמתנה על מה שכתוב בתורה. שאינו יכול לעשותו יורש אלא כמשפט הכתוב (שם). כתב כו' משום מתנה דבריו קיימין. דכיון דאיכא לשון מתנה בהדה מהני ליה, דחף לשון ירושה קונה (שם).